

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง
เลขที่..... ๗๑๖
วันที่..... ๒๑ ส.ค. ๖๗
เวลา..... ๑๑.๑๔ น.

ที่ กษ ๒๖๐๔.๐๔/ว๗๒

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท
ต.หางน้ำสาคร อ.มโนรมย์
จ.ชัยนาท ๑๗๑๗๐

๕ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ข้าราชการเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท

เรียน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้าราชการเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท จำนวน ๑ ฉบับ

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท ขอส่งข้าราชการเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑๐ ประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๗ ที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน ๑ ฉบับ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวิทย์ เผือกจีน)

ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท

กลุ่มถ่ายทอดวิทยาการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี

โทรศัพท์ ๐-๕๖๔๓-๑๓๗๒

โทรสาร ๐-๕๖๔๓-๑๓๗๑

cnt_rsc@rice.mail.go.th

ข่าวสารเมล็ดพันธุ์ข้าว

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท

กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปีที่ 19 ฉบับที่ 10 ประจำเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567

วันที่ 12 กรกฎาคม 2567 เวลา 09.00 น. นายสุวิทย์ เผือกจัน ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท พร้อมด้วย จักรพรรดิชาวจังหวัดชัยนาท ประธาน พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่โครงการ และพนักงานจ้างเหมาทุกคน ร่วมกันถวายเทียนพรรษา ทอดผ้าป่าสามัคคี ถวายภัตตาหารเพล แด่พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 5 รูป และร่วมกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และบำเพ็ญสาธารณกุศล ณ วัดคลองกลาง ตำบลวัดโคก อำเภอโมนรมย์ จังหวัดชัยนาท

วันที่ 18 กรกฎาคม 2567 นายสุวิทย์ เผือกจัน ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท มอบหมายให้ นางสาวนิชา ศุภทรัพย์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษเข้าร่วมประชุมการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขตตรวจราชการที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รอบที่ 2 โดยมี นายวุฒิพงษ์ เนียมหอม ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในการประชุม ณ ห้องประชุมขุนสรุคพื้นที่ 5 ศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรี (หลังใหม่)

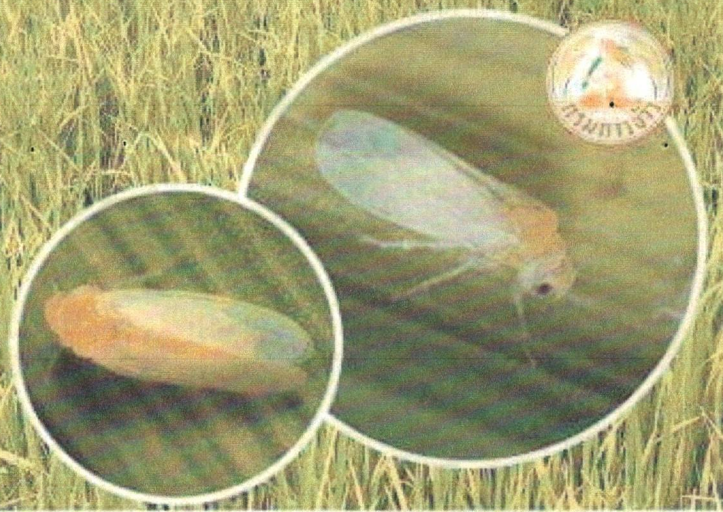

วันที่ 24 กรกฎาคม 2567 นายสุวิทย์ เผือกจัน ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท พร้อมคณะ เข้าร่วมจัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 โดยมี นายสุเมธ ธีรนิติ ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี เป็นประธานในพิธีเปิด ณ วัดพิบูลทอง ต.พิบูลทอง อ.ท่าช้าง จ.สิงห์บุรี มีเกษตรกรเข้าร่วม จำนวน 200 ราย

วันที่ 28 กรกฎาคม 2567 นายสุวิทย์ เผือกจัน ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท เข้าร่วมประกอบพิธีเจริญพระพุทธมนต์ และร่วมใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้ง แด่พระภิกษุสงฆ์จำนวน 73 รูป และถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2567 เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และร่วมกันแสดงความจงรักภักดี ณ บริเวณเขื่อนเรียงหิน หน้าศาลากลางจังหวัดชัยนาท โดยมี นางสาวชไมพร อำไพจิตร รองผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท เป็นประธานในพิธี

แมลงหริ่งขาวข้าว และการป้องกันกำจัด

แมลงหริ่งขาวข้าว (Rice Whitefly)
ชื่อวิทยาศาสตร์: *Aleurocybotus indicus*
(David & Subramaniam, 1976)
วงศ์: Aleyrodidae อันดับ: Hemiptera

ระยะตัวอ่อน:
ตัวอ่อนแมลงหริ่งขาวข้าวตัวเต็มวัยสามารถ
งอปากแทงเข้าในส่วนของรากของพืชได้เป็นบริเวณที่กว้าง
(วงกลมสีแดง) เมื่อถึงขั้นนี้แมลงหริ่งขาวข้าว
จะเข้าไปในส่วนของรากของพืชและดูด
น้ำและสารอาหารในดินต่อไปจนเป็นวงจร
ชีวิตที่ต่อเนื่องกัน

แมลงหริ่งขาวข้าว เป็นแมลงที่มีมีขนาดเล็กกว่าตัวเต็มวัยเมื่อเทียบกับแมลงหริ่งขาวชนิดอื่น ตัวเต็มวัยมีปีกสีขาว 2 คู่ เกาะเหมือนหลังคา ขนาดลำตัว 0.8 – 0.9 มิลลิเมตร ตัวเต็มวัยมีปีกประมาณจึ่งบินได้ไม่กี่เมตร และจะบินได้ไกลขึ้นเมื่อมีลมเป็นตัวช่วยพัดพา เพศเมียหนึ่งตัวสามารถวางไข่ได้ 100 – 240 ฟอง โดยวางเป็นฟองเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มโตใบพืชเรียงกันเป็นเกล็ดปลา ไข่ที่เพิ่งวางใหม่มีสีขาวและจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อใกล้ฟัก ตัวอ่อนมี 4 วัย ตัวอ่อนวัยที่ 4 เรียกว่าตัวแต่เทียม (pseudopupa) ตลอดวงจรชีวิตใช้เวลาประมาณ 17 – 24 วัน อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับแมลงหริ่งขาวข้าวคือ 30 องศาเซลเซียส ระบาดสร้างความเสียหายได้มากในทุกฤดูแล้งที่มีสภาพอากาศร้อน (ช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม)

ระยะไข่

ระยะตัวเต็มวัย

ลักษณะการทำลาย แมลงหริ่งขาวข้าวสามารถเพิ่มจำนวนประชากรได้อย่างรวดเร็วในแปลงนา ตัวเต็มวัยที่มีขนาดเล็กจะเกาะอยู่บริเวณใบข้าวเป็นจำนวนมากจึงยากต่อการสังเกต ตัวเต็มวัยเป็นแมลงที่มองเห็นยาก สัมผัสบริเวณต้นข้าวจะพบแมลงหริ่งขาวข้าวบินไปมาเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำลายต้นข้าวโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบข้าว ความเสียหายส่วนใหญ่อยู่ในระยะข้าวแตกกอ ร่องรอยทำลายช่วงแรกเป็นวงสีเหลืองขนาดเล็ก เมื่อประชากรแมลงหริ่งขาวเพิ่มขึ้นจะทำให้ใบข้าวเปลี่ยนเป็นสีเหลืองผิวใบขรุขระ ใบบิดเบี้ยว และทำให้ข้าวชะงักการเจริญเติบโต หากทำลายในระยะข้าวออกดอกจะทำให้ช่อดอกและเมล็ดข้าวเหี่ยวเฉาได้

ลักษณะใบข้าวที่ถูกแมลงหริ่งขาวข้าวทำลาย

พืชอาหาร ข้าว หนุ่ย **เขตการแพร่กระจาย** ประเทศไทย (เชียงใหม่ สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา)

การป้องกันกำจัดแมลงหริ่งขาวข้าว

- 1) ใช้หลักการบริหารจัดการแบบผสมผสาน
- 2) ใช้พันธุ์ข้าวทนทานวัยปลูกในแต่ละฤดู-ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว (rice mono-cropping)
- 3) ไม่ปลูกข้าวหนาแน่น การปลูกข้าวแบบปักดำจะลดความรุนแรงของการเข้าทำลายได้ดีกว่าการปลูกแบบหว่าน
- 4) ไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราที่สูงหรือใช้เกินความจำเป็น ไร่ใช้ตามคำแนะนำของกรมการข้าว
- 5) หลีกเลี่ยงการใส่สารเคมีเพื่อปุ๋ยชนิดธรรมชาติ เช่น ตัวเบียน ใต้แก่ *Encarsia japonica*, *Encarsia sophia*, *Encarsia transversa* ตัวทำ ใต้แก่ ตวงเต่า 8 จุด (*Harmonia octomaculata*) และ มวนเขียวดูดไข่
- 6) ในข้าวระยะแตกกอ หากพบแมลงหริ่งขาวข้าวระยะตัวเต็มวัยเป็นจำนวนมาก ไร่ที่นั้นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ และในข้าวระยะแตกกอถึงตั้งท้อง หากพบแมลงหริ่งขาวข้าวเป็นจำนวนมาก (ตัวอ่อนแมลงหริ่งขาวข้าว 100 ตัวต่อต้น) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้สารเคมี สามารถใช้สารป้องกันกำจัดแมลงชนิดใดชนิดหนึ่ง โดยใช้อัตราตามคำแนะนำในฉลาก ปัจจุบันยังไม่มีสารเคมีขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายในการป้องกันกำจัดแมลงหริ่งขาวข้าวในข้าว แต่มีสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงประเภทปากดูดที่ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายในนาข้าวและพืชอื่น รวมทั้งงานวิจัยจากต่างประเทศที่แนะนำให้ในการควบคุมแมลงหริ่งขาว เช่น ไคโตนีฟูเร็น อีคิโทโซลพรีต ไพนีโทรจีน ซีซีเฟอกลาฟลอร์ เป็นต้น
- 7) การใช้สารป้องกันกำจัดแมลงข้างต้นจำเป็นต้องใช้สลับกัน และควรใช้ร่วมกับ มีเนรัล อดยด์ หรือ ปีโตรสิเยน อดยด์ เป็นต้น

ตัวเต็มวัย *Encarsia* sp.

มวนเขียวดูดไข่เข้าทำลายตัวอ่อน

แหล่งข้อมูล:
กรมวิชาการเกษตร, เอกสารคำแนะนำการป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืชของข้าวอย่างปลอดภัย...จากหน้า 508 ถึง 2568. สืบค้นจาก: <https://www.doa.go.th/ploteel/wp-content/uploads/2022/12/คำแนะนำการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชของข้าวอย่างปลอดภัย.pdf>
กานิต อ้นทวน: 2560. ศัตรูข้าวนาปรัง (ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2). การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กองศูนย์วิจัย สีสัน ๒๕๖๐. หน้า 571 หน้า.
นางสาวสุวิภา ธารวณิช นักวิทยาศาสตร์การเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักวิจัยและพัฒนาข้าวอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร
Pekitel, S. and B.B. Thapa. 2011. Rice Whitefly (*Aleurocybotus indicus* Maria), a new emerging threat of rice production and its natural control in Chitwan, Nepal. *Agronomy Journal* 2: 56-74.
SPC (Saigon Plant Protection Joint Stock Company). 2024. Rice Damaging Whitefly (*Aleurocybotus indicus*). Available source: <http://www.spcchem.vn/EN/Plant-doctor-Details/PRICE-DAMAGING-WHITEFLY--Aleurocybotus-indicus--5-9513.html>. (June 27, 2024)
Sun, H.Z., Y.G. Song and J.Y. Zhu. 2020. Reproductive performance of *Aleurocybotus indicus* (Hemiptera: Aleyrodidae) fed on different cultivars of rice plants. *Phytoparasitica*. Available source: <https://doi.org/10.1007/s12600-020-00799-3>.
Vejaz-Cota, G. and L.A. Rodriguez-del-Bosque. 2018. Fontinalis Biological Control of Invasive *Aleurocybotus indicus* on Sugarcane in Western Mexico. *SOUTHWESTERN ENTOMOLOGIST* 43(2).
เรียบเรียง: กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว